

Ett digitalt läromedel om trafficking, sex och mänskliga rättigheter.

Fair Sex: Nätverket

Lärarhandledning GY 11

PEDAGOGISKT
CENTRUM
GR Utbildning

Innehåll

En överblick av spelets innehåll, syfte och teman.

Vad är Fair Sex: Nätverket? 3

Hur spelet fungerar 3

Syfte 3

Del 1: Varför trafficking? 4

Del 2: Bara på skoj? 4

Koppling till läroplan, övergripande mål och ämnesplaner 5

Råd till läraren 6

Fakta och fiktion 6

Viktigt att känna till 6

Förberedelser 6

Genomförande 7

Efterdiskussion 7

Instruktioner till läraren 8

Genomförande alternativ A: I klassrummet 8

Genomförande alternativ B: Flippat klassrum 9

Efterdiskussion 10

Spelets reflektionsfrågor 11

Del 1: Varför trafficking? 11

Del 2: Bara på skoj? 12

Viktiga begrepp och fakta 15

Tips på fördjupningar 17

Källförteckning 20

Vilka står bakom Fair Sex: Nätverket? 21

Bilaga: Instruktion till eleverna 22

Det du behöver veta för att använda spelet i skolan.

Adressen till spelet är
www.realstars.eu/fairsex-natverket

Vad är Fair Sex: Nätverket?

Fair Sex: Nätverket är ett digitalt läromedel i form av ett webbaserat spel som belyser frågor om jämställdhet, sexualitet, trafficking och sexköp. Genom spelet löper en röd tråd: *Finns det ett samband mellan trafficking och våra attityder kring jämställdhet och sex?*

I Fair Sex: Nätverket deltar spelaren i den fiktiva organisationen Nätverkets träningsprogram för nya agenter. *Att vara agent i Nätverket innebär att stå upp för mänskliga rättigheter.* Genom spelet får spelaren följa olika personers berättelser som handlar om övergrepp och kränkningar. I spelet finns utmaningar i form av reflekterande frågor som kräver att spelaren funderar över sina värderingar.

Målgrupp: Elever i årskurs 1,2 och 3 i gymnasiet.

Tidsåtgång: Totalt ca 70 minuter, 40 minuter för genomförande av spelet samt 30 minuter för efterdiskussion.

Material: Spelet är digitalt. För att eleverna ska kunna spela spelet krävs en dator eller läsplatta samt hörlurar till varje elev. Enheten måste ha internetuppkoppling och möjlighet att koppla in hörlurar.

Hur spelet fungerar

Spelet består av två delar, *Varför trafficking?* och *Bara på skoj?*, som eleverna spelar efter varandra. De två delarna ger olika ingångar på samma ämnen: jämställdhet, sexualitet, trafficking och sexköp.

Elevern kan i viss mån välja i vilken ordning de vill ta sig igenom innehållet. För varje kapitel eleven spelar igenom, låses fler alternativ upp tills eleven gått igenom hela spelet.

I spelet konfronteras eleven med *reflektionsfrågor* där hen kan välja bland 3 olika alternativ vid varje fråga. Frågornas syfte är att aktivera elevens inre reflektion under spelet, och göra det lättare att återknyta till specifika frågor och dilemman under *efterdiskussionen*.

Spelets innehåll tar ungefär 40 minuter att navigera igenom.

Efter att eleverna har spelat håller läraren eller handledaren en efterdiskussion, där eleverna får prata om upplevelser i spelet men också hur de tänker kring de här sakerna i verkligheten.

Efterdiskussionen bör få hålla på minst 30 minuter.

Syfte

Syftet med spelet är att få eleverna att aktivt kunna prata om normer och fördomar som finns kring kön och sexualitet. I nästa steg ger diskussionen även ökad kunskap om hur normer och fördomar är sammanknutna med de övergrepp som begås i form av trafficking, sexköp samt sexuella övergrepp och kränkningar.

Agentsidan

I projektet Fair Sex: Nätverket ingick bland annat att göra elever uppmärksamma på vilka påverkansaktiviteter de kan ta del av, om de efter att ha spelat spelet vill fortsätta arbeta mot trafficking och för Fair Sex.

Vid spelets startside och slut finns länkar till den s.k. agentsidan: en sida med en samling förslag, filmklipp, och tankar kring arbete för bättre värderingar, mot trafficking och övergrepp.

Elever som hunnit klart före de andra kan om de vill roa sig med filmerna här, eller läsa mer om ämnet.

Del 1: Varför trafficking?

I den första delen av spelet möter vi Crina. Hon är 19 år och kommer från Rumänien. Av en kille som hon börjat dejta luras hon att resa till Sverige där hon blir fast i sexslaveri. Genom Crinas berättelse möter vi olika perspektiv på trafficking och prostitution. En mörk bild av verklighetens människohandel växer sakta fram.

Varför trafficking? ger en övergripande bild av trafficking både på samhällsnivå och för de miljontals människor som faller offer för sexhandeln. Reflektionsfrågorna som finns med är:

- Varför tror du att Crina inte försöker rymma från människohandlarna?
- Vad tror du är anledningen till att trafficking fortsätter?
- Varför köper man sex?
- Varför tror du det kan kännas mindre allvarligt att köpa sex utomlands, än i Sverige?
- Hur tror du att människors attityder påverkas av Sexköpslagen?
- De allra flesta i Sverige har aldrig köpt sex. Bär dessa människor något ansvar för att trafficking fortsätter?
- Vem av de tre personerna tycker du har störst ansvar för Crinas situation? (Crina, Hallicken, Sexköparen)
- Vad har trafficking och prostitution för konsekvenser för samhället?

Del 2: Bara på skoj?

I den andra delen möter vi Mikaela som är 17 år. Hon har anmält att hon blivit våldtagen av två jämnåriga killar. Trots att killarna döms i domstol får de starkt stöd från omgivningen medan Mikaela ifrågasätts för att hon har anmält.

Bara på skoj? tar upp teman som internetmobbing, spridning av bilder på nätet, gråzoner, sexualbrottslagstiftning och synen på tjejers och killars sexualitet. Det är en personlig skildring av en tjej som får bära skulden för det övergrepp som hon har utsatts för.

Frågorna som ställs handlar om synen på sexualitet, hur detta påverkar våra handlingar och hur vi tänker kring olika övergrepp. Reflektionsfrågorna som finns med är:

- Vad tänker du när det skrivs negativa saker och kränkningar om internet?
- Om Mikaela faktiskt har blivit våldtagen, hur tror du hon uppfattar sakerna som skrivs om henne på internet?
- Vad för sorts personer tycker du Samuel och James verkar vara?
- Varför kallar man någon för hora?
- Hur tycker du att kuratorn bemöter Mikaela i den här situationen?
- När det är okej att säga nej om man har börjat ha sex med någon?
- Hur tror du att James och Samuel kommer påverkas av det som hänt?
- Tyvärr är det en vanlig uppfattning att kvinnor som anmäler våldtäkt ljuger eller överdriver. Varför är det så, tror du?
- På internet är det fortfarande många som stöttar James och Samuel och skriver att de blivit oskyldigt dömda. Hur tror du det påverkar deras möjligheter att ta ansvar för et som hänt?

OBS!

Du kan arbeta med fler ämnen och områden genom de fördjupningsuppgifter som presenteras sist i denna handledning.

Läs mer om fortsatt arbete på sidan 17: Tips på fördjupningar.

Koppling till läroplan, övergripande mål och ämnesplaner

Fair Sex: Nätverket låter eleverna arbeta med läroplanens övergripande mål och de normer och värden som ska genomsyra hela gymnasieskolans arbete. Eleverna får arbeta med grundläggande demokratiska principer så som alla människors lika värde och rätt till frihet, samt avståndstagande från förtryck och kränkningar.

Spelet och efterdiskussionen har flera kopplingar till kursplanernas olika ämnen. Materialet ger därför goda möjligheter till ett ämnesövergripande arbetssätt.

Samhällskunskap

- Kunskaper om demokrati och de mänskliga rättigheterna såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv.
- Kunskaper om historiska förutsättningar betydelse samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
- Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.

Sociologi

- Kunskaper om hur människor och samhället formar varandra, utifrån olika teorier och teoretiska perspektiv.
- Förmåga att använda sociologiska begrepp, teorier och modeller.
- Förmåga att diskutera samhällets, egna och andras attityder samt diskutera handlingar och värdera olika ståndpunkter.

Religion

- Kunskaper om människors identitet i relation till religioner och livsåskådningar.
- Förmåga att använda etiska begrepp, teorier och modeller.
- Förmåga att problematisera kulturmöten och sociala processer på individ-, grupp- och samhällsnivå.

Medieproduktion

- Kunskaper om begrepp, teorier och modeller som beskriver hur budskap formuleras.

Berätta vad du tyckte om spelet!

Om du har spelat Fair Sex: Nätverket får du gärna kontakta RealStars och berätta hur det gick och hur du använder spelet i din undervisning.

Du kan kontakta RealStars på info@realstars.eu

Råd till läraren

Fakta och fiktion

All fakta och statistik som presenteras i Fair Sex: Nätverket är autentisk men personerna och fallen är påhittade. Spelets berättelser har en stark verklighetsanknytning och är baserade på verkliga händelser för att eleverna ska känna igen sig.

Viktigt att känna till

Unga har en nyanserad, men inte nödvändigtvis verklighetsförankrad, bild av trafficking, prostitution och sexuella övergrepp.

En vanlig bild bland unga är att den som säljer sex är en tjej eller kvinna som erbjuder sex mot pengar för att hon gillar att ha sex. Trots det är det bland svenska 18-åringar som sålt sex något fler killar än tjejer. (Källa: Se mig, en rapport från ungdomsstyrelsen 2009) Fast i stort sett, inklusive offer för trafficking, är det nästan det enbart kvinnor och flickor som befinner sig i prostitution.

Det är vanligt med föreställningar om prostituerade är antingen "glada horor" eller "offer för trafficking" men verkligheten är inte lika svartvit.

Att sälja eller köpa sex ses ofta som en egenskap istället för en handling. När det sägs torsk eller hora är det lätt att också vissa egenskaper automatiskt tillskrivs dessa individer. Det är viktigt att betona att sälja eller köpa sex inte är egenskap, det är en *handling* som alla människor är förmögna till under vissa omständigheter.

Spelets andra del handlar om en tjej som anmäler en våldtäkt men inte blir trodd av omgivningen. Det är vanligt att de som utsatts för sexualbrott inte anmäler av rädsla för att bli utstötta, misstrodda, eller för att de inte vet att de har utsatts för ett brott. Hjälpt eleverna att nyansera bilden av 'idelloffret' (Se sid 13, rubrik 3). Frågor kring heder och hederskultur kan också vara något som dyker upp i dessa samtal. Betona svensk lagstiftning kring sexualbrott. Lyft elevernas egna tankar och idéer kring hur man kan förbättra bemötandet av de som har utsatts för sexualbrott. Prata också om hur man kan hantera när någon man känner anklagas för att ha begått ett brott.

Läs mer på sidan 15 under *Viktiga begrepp och fakta*.

Förberedelser

Som lärare bör du själv spela igenom spelet innan du presenterar det för eleverna. Det för att skaffa dig en uppfattning om navigation och innehåll i spelet. Du behöver inte ha läst igenom all text eller tittat på alla videoklipp för att kunna handleda eleverna, men naturligtvis är det en fördel ju mer insatt i spelet du är.

För att eleverna ska kunna spelet behöver varje elev ha tillgång till en dator eller läsplatta samt hörlurar. Enheten måste ha internetuppkoppling och möjlighet att koppla in hörlurarna.

Du kan styra elevernas lärande genom vilka efterdiskussionsfrågor du ställer och/eller vilka fördjupningsuppgifter som eleverna får arbeta med efteråt. Bestäm därför syftet och i vilket sammanhang som du vill att spelet ska ingå i, innan du låter eleverna spela.

Genomförande

Om genomförandet sker **i klassrummet** har du som lärare främst en stödjande funktion för eleverna. Du kan också använda dig av en s.k. **flippad eller omvänd undervisning**, d.v.s. att eleverna spelar spelet utanför lektionstid och att du återkopplar kring deras upplevelse vid nästa lektionstillfälle.

Eleverna agerar olika när de spelar. Vissa kommer att läsa igenom varje sida noggrant, andra klickar på alla länkar de som ser och försöker ta sig fram så fort som möjligt.

De olika sätten att angripa utmaningen behöver inte nödvändigtvis ha betydelse för hur mycket eleven lär sig. Bli inte förvånad ifall någon som verkat passiv under spelet har mycket att säga i efterdiskussionen.

Eleverna får gärna agera lärresurser för varandra. Det är ingen nackdel att elever ställer frågor till varandra. Tvärtom är det önskvärt: aktiv kommunikation under spelet skapar en gemensam referensram som kan gynna samtalet under efterdiskussionen.

Efterdiskussion

Genom en väl genomförd efterdiskussion kan gruppen använda sina erfarenheter från spelet och lyfta dessa till ett bredare perspektiv. Diskussionen genomförs enklast genom att ställa öppna frågor och genom att hjälpa eleverna att utveckla och förklara sina resonemang. Du kan med fördel återkoppla till spelets reflektionsfrågor.

Även om alla elever självklart har rätt att stå för sin åsikt i en fråga kan det vara värt att hjälpa eleverna att skilja mellan åsikter och fakta. För att hjälpa dig i efterdiskussionen finns med denna handledning ett avsnitt som heter *Viktiga begrepp och fakta* på sid 15.

Ett förslag är att innan efterdiskussionen möblera rummet så att alla sitter i en ring. Det gör att alla ser varandra och det blir också en tydlig markör att spelet är slut och att gruppen nu har gått in i en ny fas.

Efterdiskussionen kan delas in i tre faser:

Reflekterande

Efterdiskussionen börjar med reflektion, vilket handlar om att låta eleverna ventilera sina spontana intryck och sammanfatta sin upplevelse. Frågorna handlar om händelseförloppet, vad som var roligt, vad som var svårt och hur de upplevde olika delar av spelet.

Tolkande

Här skall eleverna få möjlighet att problematisera och analysera händelserna under spelet och se möjligheten till alternativa utgångar beroende på förutsättningarna.

Generaliserande

I generaliseringsfasen lyfts elevernas reflektioner och upplevelser av spelet till ett vidare perspektiv. Här kan ni diskutera och dra paralleller till händelser utanför spelet och till samhället i stort.

OBS!

Det är inte ett måste att (under efterdiskussionen) avsluta en fas för att påbörja en annan, utan man kan vandra fritt mellan de olika faserna beroende på vart gruppen för samtalet. Eleverna kan ställa frågor till varandra, komma med spontana synpunkter eller föra diskussionen vidare snabbare än frågorna som står uppställda.

Om nödvändigt kan ni gå tillbaka till de reflekterande frågorna senare.

Problem som kan uppstå

Det går inte att börja om. Spelet har överst till höger en knapp där det står avsluta. Om man trycker på den rensas all information om hur långt man kommit i spelet. Om spelet inte börjar om från början fast man vill börja, kan man trycka på "avsluta".

Eleverna upplever i början att det är otydligt vad de ska göra. Det kan vara förvirrande för en del elever inledningsvis, men ha tålmod och uppmuntra dem att prova sig fram på egen hand. Den här typen av spel innebär "learning by doing" och efter ett tag kommer de förhoppningsvis ha kommit igång.

En eller flera elever har kört fast eller tappat motivationen. Ge dem en ny riktning, t.ex. "Om du scrollat ner, hittar du något mer då?" eller "har du tittat på alla filmklipp?".

En eller flera elever har **kommit igenom spelet snabbare än på utsatt tid.** Förklara att det finns mer information på agentsidan som de kan fördjupa sig i kring ämnet, såsom fakta och filmklipp.

En eller flera elever **tar längre tid på sig än utsatt tid.** Förklara att de får öka takten genom att klicka sig framåt via pilarna, även om de inte hinner läsa och titta på allt.

Spelet fastnar eller hänger sig. Be eleven eller eleverna att trycka på refresh-knappen alternativt trycka på pilarna framåt eller bakåt.

Instruktioner till läraren

Det finns två sätt att använda Fair Sex: Nätverket i skolan: Antingen spelar eleverna spelet på lektionstid och har därefter direkt en diskussion om sin upplevelse (Genomförande alternativ A: I klassrummet). Alternativt använder du spelet som en hemläxa och använder lektionstiden till att diskutera spelet (Genomförande alternativ B: Flippat klassrum).

Genomförande alternativ A: I klassrummet

Introducera eleverna till spelet. Gå igenom syfte med spelet samt om och i så fall hur du bedömer deras arbete. Det kan vara bra att nämna att:

- De ska få ta del av ett träningsprogram för agenter som arbetar för att förhindra sexövergrepp.
- Målet för dem är att ta del av så mycket information som möjligt via träningsprogrammets alla kapitel.
- Träningsprogrammet består av två delar, där det första berör trafficking och det andra sexuella kränkningar. De kommer få ta del av båda.
- Träningsprogrammet består av både text, bilder och filmklipp.
- Att fakta och statistik är hämtade från forskning och rapporter. Berättelserna i spelet är påhittade men baserade på verkliga händelser.
- De tävlar inte mot varandra och det finns ingen vinnare. Programmet handlar inte om att ta sig så snabbt igenom som möjligt utan de ska tänka på vad de ser och läser, eftersom de kommer att diskutera upplevelsen och innehållet efteråt.
- De har max 40 minuter på sig att ta sig igenom träningsprogrammet. 20 minuter rekommenderas för varje del. Du som lärare kommer att säga till när det gått 15 minuter, 20 minuter och 35 minuter.
- När 40 minuter gått kommer ni ha en efterföljande diskussion där ni diskuterar och resonerar kring träningsprogrammet. Efterdiskussionen är en lika viktig del som själva programmet.

Låt eleverna börja träningsprogrammet. De hittar spelet på:

www.realstars.eu/fairsex-natverket

Låt eleverna söka en stund på egen hand innan du hjälper dem. Det tar normalt ett par minuter innan de kommer igång. Det kan vara svårt att avgöra hur mycket hjälp eleverna behöver. Tanken är dock att de till största delen ska pröva sig fram själva.

När det har gått 40 minuter be dem slå av sina enheter. Genomför efterdiskussionen.

Bilaga sist i handledningen

Om du vill använda flippat klassrum-modellen så kan du om du vill använda den bilaga som finns sist i handledningen.

Bilagan innehåller instruktioner och tips till eleverna, samt de fem reflektionsfrågorna, som de kan ta med sig när de ska spela spelet på egen hand.

Genomförande alternativ B: Flippat klassrum

Introducera spelet för eleverna. Gå igenom syfte med spelet och kopplingen till läroplanen. Det kan vara bra att nämna att:

- De ska få ta del av ett träningsprogram för agenter som arbetar för att förhindra sexövergrepp.
- Målet för dem är att ta del av så mycket information som möjligt genom att klicka sig fram igenom programmets olika sidor.
- Träningsprogrammet består av två delar, där det första berör trafficking och det andra sexuella kränkningar. De kommer få ta del av båda.
- Träningsprogrammet består av både text, bilder och filmklipp.
- Att fakta och statistik är hämtade från forskning och rapporter. Berättelserna i spelet är påhittade men baserade på verkliga händelser.
- Berätta att de enskilt eller två och två ska ta del av träningsprogrammet utanför lektionstid. Förklara att de behöver en dator eller läsplatta och internetuppkoppling för att kunna genomföra det. När de är klara med träningsprogrammet ska de enskilt besvara några reflektionsfrågor:
 1. *Vad tyckte ni om spelet som helhet?*
 2. *Vad känner ni inför Crinas berättelse? Sympatiserar ni med henne? Varför? Varför inte?*
 3. *Vad känner ni inför Mikaelas berättelse? Sympatiserar ni med henne? Varför? Varför inte?*
 4. *Vad tyckte ni var de största likheterna mellan de två delarna i spelet?*
 5. *Vad tyckte ni var de största skillnaderna mellan de två delarna i spelet?*

Att eleverna direkt svarar på de här frågorna, ensamma eller tillsammans, skapar bättre förutsättningar för att de ska minnas vad de upplevde i spelet när ni diskuterar spelet på lektionstid.

Berätta att de under nästa lektionstillfälle kommer att diskutera spelet mer ingående. *Efterdiskussionen är en lika viktig del som själva träningsprogrammet.*

Ge dem länken till spelet:

www.realstars.eu/fairsex-natverket

Vid nästa lektionstillfälle genomför du efterdiskussionen med eleverna.

Vilka frågor ska jag ställa?

Det kan vara svårt att veta vilka frågor som är bäst att ställa. En efterdiskussion har sällan tid för att gå in på djupet på alla frågor

Bestäm på förhand vilka frågor du tycker är extra relevanta för dina elever och för den kurs de studerar, men lämna också lite utrymme ifall det är någon viss fråga eller tema som eleverna är extra intresserade av.

Efterdiskussion

Här finns förslag på frågor som kan lyftas i efterdiskussionen. Välj ut dem som passar ditt syfte och sammanhang bäst. Vi rekommenderar dock att alltid lyfta ett par frågor ur vardera reflekterande, tolkande och generaliserande frågor.

Reflekterande frågor

- Vad tyckte ni om spelet? Vilka känslor väckte det?
- Var det någon sida ni stannade längre på för att ni tyckte att den var intressant eller spännande? Berätta.
- Vad känner ni inför Mikaelas berättelse?
- Vad känner ni inför Crinas berättelse?
- Vad känner ni inför vittnesmålen från de män som köpt sex?
- Vad känner ni inför James och Samuel?
- Finns det några likheter mellan Crinas och Mikaelas berättelser? Om ja, vilka var dessa?

Tolkande frågor

- Är det någon skillnad mellan männen som hade köpt sex? Varför tror ni att de har köpt sex? Tror ni de kommer göra det igen?
- Är det någon skillnad mellan hur James och Samuel hanterar det som skedde?
- Hur tror ni att det som skrivs på internet påverkar James och Samuels möjligheter att gå vidare?
- Varför tror ni att Mikaela blev så misstrodd och ifrågasatt?
- Varför tror ni att Crina inte fick asyl i Sverige?

Generaliserande frågor

- Har ni hört andra historier som liknar dem i spelet? Vad tänker ni om de situationerna?
- Är det mindre allvarligt att skriva något på internet, än att säga det i verkligheten? Varför/varför inte? Hur påverkar det oss?
- Har vi olika förväntningar på tjejer och killar när det gäller sex? Hur skiljer sig de förväntningarna? Hur påverkar det våra relationer?
- Varför existerar trafficking? Varför existerar sexköp? Varför existerar sexuella övergrepp och kränkningar?
- Vilka normer och strukturer i samhället gör att detta existerar?
- Går det att bryta dessa normer och strukturer? Kan ni ge något exempel på när strukturer har förändrats?
- Vad innebär mänskliga rättigheter? Vad har de två historierna om Clina och Mikaela med mänskliga rättigheter att göra? Kan ni ge några exempel?
- Vad har trafficking och prostitution för konsekvenser på samhället?
- Har individen ett ansvar för att motverka kränkningar och övergrepp?
- Har individen ett ansvar för att motverka prostitution och trafficking?
- Vad skulle vi kunna göra för att förändra? På individnivå? På samhällsnivå?

Spelets reflektionsfrågor

Här följer spelets alla reflektionsfrågor med svarsalternativ samt en faktatext som är av vikt om ni ska diskutera reflektionsfrågan.

Del 1: Varför trafficking?

Varför tror du att Crina inte försöker rymma ifrån människohandlarna?

1. Hon saknar kontakter och kunskap om hur Sveriges rättssystem fungerar.
2. Hon är rädd för vad de skulle göra med hennes syster om hon rymmer.
3. Hon tror fortfarande att om hon fortsätter sälja sex så ska hon få pengarna hon blivit lovad.

Traffickerade personer befinner sig på en ny plats eller ett nytt land, eller bland människor de inte känner. De utsätts mer ofta än sällan för olika former av hot, både mot sin egen person men också har närstående såsom föräldrar, syskon eller barn. Det är också vanligt att offer för trafficking får veta att de har en skuld att betala tillbaka, men skulden ökar och det blir omöjligt för dem att kunna betala tillbaka.

Vad tror du är huvudanledningen till att trafficking fortsätter?

1. Att det finns män som vill köpa sex.
2. Att samhället inte agerar hårdare mot de som köper sex.
3. Att ligorna som sysslar med människohandel är duktiga på att dölja vad de håller på med.

Trafficking är en lönsam bransch, men bara så länge det finns de som vill köpa sex. Efterfrågan påverkas både av lagstiftning och av omgivningens attityder – om många tycker det är fel att köpa sex minskar efterfrågan, vilket innebär att normen förändras. Människohandel görs ofta av omfattande internationella ligor och få länder i världen har lagstiftning som tydligt kriminaliserar människohandel.

Utan lagstiftning som möjliggör att döma de skyldiga – både människohandlare och sexköpare – går det inte att sätta dit dem som begår de här brotten.

Varför köper man sex?

1. För att det inte går att få sex på något annat vis.
2. För att slippa känna sig ensam och för att få bekräftelse.
3. För att ha sex med någon som man har makt över och som inte kan ställa några krav.

De flesta som köper sex har eller har haft tidigare relationer. Av de som söker hjälp för att kunna sluta köpa sex, är det många som beskriver sexköp som en drog, något de inte kunde sluta med när de väl börjat. Av de som köper sex är det mindre än 1% som är kvinnor.

Sexualitet är ett komplext ämne som inte enkelt låter sig sammanfattas i generella termer. Men kort sagt kan man säga att alla människor har rätt att utforska och forma sin egen sexualitet, dock aldrig på bekostnad av en annan persons rättigheter. Sexköp innebär att köpa sig rätten till en annans kropp.

Varför tror du att det kan kännas mindre allvarligt att köpa sex utomlands, än i Sverige?

1. Det är mindre risk att någon får veta att man köpt sex.
2. Det är lagligt att köpa sex i många länder.
3. Tillgången är mycket större utomlands än i Sverige.

De flesta svenska män som köpt sex har gjort det utomlands. Tillgången på många turistmål är stor, eftersom efterfrågan finns bland turister som reser dit. För svenskar är det inte kriminellt att köpa sex utomlands. I Norge har man lagstiftat så att sexköpslagen även gäller sexköp utomlands.

Hur tror du att människors attityder påverkas av sexköpslagen?

1. Inte alls.
2. Delvis. Det blir svårare och mer riskfyllt att köpa sex.
3. Mycket. På längre sikt påverkar lagstiftningen människors val och beteende.

Sexköpslagen påverkar attityden till sexköp och därmed efterfrågan. I Sverige märks en tydlig trend i att andelen svenskar som köpt sex har minskat sen lagens införande, från 12% (1/8) till 8,3% (1/12).

De allra flesta i Sverige har aldrig köpt sex. Bär dessa människor något ansvar för att trafficking fortsätter?

1. Nej. De som inte är en del av efterfrågan har inget ansvar alls.
2. Delvis. Genom tydligare ställningstagande mot sexköp och trafficking kan andra göra stor skillnad.
3. Ja. Genom att vända ryggen till problemet och göra det enkelt att syssla med människohandel och sexköp är andra också medskyldiga till att det fortsätter.

Omgivningen spelar en stark roll i varför människor agerar som de gör. I FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna beskrivs att mänskliga rättigheter berör alla människor och samhällsorgan.

Media och reklam påverkar oss starkt, och genom att ha ett kritiskt förhållningssätt till den påverkan som det innebär, kan vi bli bättre på att sträva mot ömsesidighet och samtycke - och ta avstånd från övergrepp och kränkningar. Om Fair Sex blir normen i samhället, minskar efterfrågan på sexköp.

Vem av de tre personerna tycker du har störst ansvar för Crinas situation?

1. Sexköparen. Utan efterfrågan på sexuella tjänster skulle inte trafficking existera.
2. Hallicken. Han utnyttjar Crina och tvingar henne att stanna i prostitution, och tjänar dessutom pengar på det.
3. Crina. Hon borde göra något åt sin situation, söka hjälp eller försöka ta sig därifrån. Göra motstånd på nåt sätt.

Att efterfrågan är det som driver trafficking råder ingen tvekan om, men ansvaret vilar tungt på de som tjänar pengar på människohandel.

Offer för trafficking är i de allra flesta fall oerhört ensamma och utsatta och de har ingen möjlighet att påverka sin situation eller berätta för någon om den nöd som de befinner sig i.

Vad har trafficking och prostitution för konsekvenser på samhället?

1. Det innebär inget särskilt. Människor kan välja hur de vill leva sina liv och man borde få köpa och sälja vad man vill om man har eller vill tjäna pengar.
2. Om prostitution ses som ett vanligt yrke riskerar människor att tvingas till att sälja sex om de inte kan tjäna pengar på annat sätt.
3. Att sex på lika villkor inte ses som en självklarhet: Trafficking och prostitution innebär att någon kan köpa rätten att begå övergrepp.

Argumenten för att legalisera sexköp handlar ofta om frihet och rätten att köpa och sälja vad man vill. Men dessa argument måste ställas mot de övergrepp och den exploatering som sker på grund av sexhandeln.

Nästan alla som säljer sex har blivit utsatta för övergrepp både innan och efter att de började sälja sex. Våld och hot är också vanligt förekommande. Av de som befinner sig i trafficking eller prostitution vill 95% sluta sälja sex, men känner inte att de har något annat val än att fortsätta.

Del 2: Bara på skoj?

Vad tänker du när det skrivs negativa saker och kränkningar om någon på internet?

1. Jag bryr mig inte så mycket, man ska inte ta det personligt.
2. Jag blir besviken på personer som sprider lögn, det är inte okej.
3. Det är förnedrande mot de som utsätts och ett allvarligt problem. Människor mår väldigt dåligt av det.

Nätmobbing kan få mycket allvarliga konsekvenser för den som utsätts. När något väl kommit ut på nätet är det svårt att få det att försvinna. Att kränka andra på nätet är brottsligt och brottet rubriceras som *förtal* eller *grovt förtal*. Många som blir utsatta vet inte att de kan anmäla att de har blivit utsatta för brott.

Om Mikaela faktiskt har blivit våldtagen, hur tror du hon uppfattar sakerna som skrivs om henne på internet?

1. Mikaela blir nog väldigt ledsen och arg över att inte bli trodd
2. Mikaela ångrar kanske att hon anmälde våldtäkten – alla påhopp och kränkningar på nätet gör att hon nog önskar att hon hållit tyst.
3. Mikaela tar det säkert inte personligt – man vet inte vilka som har skrivit och det är inget man ska ta åt sig av.

På internet kan det vara lätt att våga säga saker som man normalt sätt inte skulle göra. Diskussioner som förs på internet kan kraftigt färga bilden av en händelse. Alla har rätt att yttra sin åsikt i en fråga, men när man väljer att publicera något på internet som är nedvärderande eller kränkande om andra, gör man sig skyldig till *förtal*.

Vad för sorts personer tycker du James och Samuel verkar vara?

1. De har många kompisar och folk tycker de är trevliga.
2. De verkar osäkra och skryter mycket.
3. De verkar vara populära men inte speciellt trevliga.

Det kan vara svårt att veta hur man ska hantera situationen när en kompis, släkting eller partner blir anklagad för att ha begått ett brott. Om en person som av de flesta är omtyckt blir anklagad för sexualbrott är det ibland bekvämare, att förneka att det skett ett brott.

Varför kallar man någon för hora?

1. Det är ett sätt att hämnas om någon betar sig dåligt eller har sårat en själv.
2. Det ett sätt att påminna en tjej om hur hon bör bete sig och se ut – och hur hon inte ska bete sig och se ut.
3. Det är roligt – som ett skämt, lite som att kalla någon för "bitch".

Att säga taskiga saker på skoj kan vara roligt mellan kompisar som litat på varandra, men det kan vara svårt att veta vart gränsen går mellan ömsesidigt skämtande och mobbning.

Att kalla någon för nedsättande saker görs av nästan alla och av olika anledningar. Det viktigaste att tänka på är att oavsett vad den som pratar eller skriver har för tanke med det som sägs, så är det mottagarens känslor som avgör om det är en kränkning eller inte.

Hur tycker du att kuratorn bemöter Mikaela i den här situationen?

1. Kuratorn försvarar James och Samuel medan hon inte lyssnar på Mikaelas version av vad som hände på festen.
2. Kuratorn verkar inte kunna ta det som hänt på allvar och försöker bortförklara våldtäkten.
3. Kuratorn vill hjälpa Mikaela men Mikaela är för upprörd för att lyssna.

Många som blivit utsatta för sexuella övergrepp beskriver hur de känt att de inte blivit trodda eller tagna på allvar, att deras beteende vid händelsen ifrågasätts. Till exempel kan alkohol, klädsel och övriga relationer tas fram som 'bevis' för att det inte rörde sig om ett övergrepp alls.

De som är kritiska till hur sexualbrott utreds i Sverige pekar ofta på just dessa omkringliggande omständigheter som ett stort problem - att offret inte blir trodd på grund av hur deras livsstil och val av t.ex. klädsel eller sexpartners ser ut i övrigt.

När är det okej att säga nej om man har börjat ha sex med någon?

1. Sex ska ske på lika villkor – Fair Sex – och om man inte vill har man alltid rätt att säga nej – när som helst.
2. Man har rätt att säga nej, men det är ändå bäst om man tänker efter innan så man inte hamnar i säng med någon som man inte vill ha sex med.
3. Om det händer något under sexet som man inte hade tänkt sig från början eller inte är med på, är det klart att man har rätt att säga nej.

Att prata om sex med utgångspunkt från ömsesidighet är viktigt, eftersom det betonar att alla parter både har en skyldighet att se till så att andra har det bra och vill fortsätta, samt en rättighet att säga ifrån om man inte vill – när som helst.

Hur tror du att James och Samuel kommer påverkas av det som hänt?

1. Samuel vill inte erkänna att han skadat någon annan, han kommer troligen kunna göra samma sak igen även efter rättegången.
2. James verkar ångerfull. Han kommer troligen må väldigt dåligt och behöva hjälp efteråt för att kunna gå vidare.
3. Samuel och James kommer troligen inte kunna vara vänner efter rättegången, då Samuel kommer känna sig sviken av James.

Förnekelse är ett vanligt beteende hos personer som anklagas för sexualbrott. Hjälpen finns att få inom kriminalvården för de som döms för sexualbrott – men bara om de blir dömda. Att förövaren får träffa brottsoffret kan också vara ett steg i processen att förstå hur brottet har påverkat den andra personen.

Den som vågar vittna mot en kompis har gjort något modigt och svårt. Det är viktigt att personer som vågar göra det också får stöd av omgivningen efteråt, även om de har begått ett brott.

Tyvärr är det en vanlig uppfattning att kvinnor som anmäler våldtäkt ljugar eller överdriver.

Varför är det så, tror du?

1. Om någon blir dömd som våldtäktsman kommer hans liv vara förstört. Därför kräver de flesta starka bevis för att det verkligen har skett en våldtäkt, inte bara offrets berättelse.
2. Därför att skadestånden är höga så det är lätt att tro att någon anmäler en våldtäkt för att de vill ha pengar, eller för att hämnas.
3. På grund av att samhället inte är jämställt. Män har mer makt och status än kvinnor och därför blir kvinnor inte trodda när de anmäler våldtäkt.

Förutfattade meningar om hur ett trovärdigt offer ska vara påverkas starkt av synen på sexualitet: En vanlig och förlegad uppfattning är att kvinnans sexualitet är passiv och inbjudande, medan mannens är aktiv och uppsökande. Det leder till tvivel på hurvuda den som utsatts verkligen uttryckte att hon inte ville ha sex, eller inte.

En annan faktor är att de som utsätts för sexuella övergrepp sällan är så kallade "idealoffer". Mer ofta än sällan känner offret gärningsmannen sen innan, och det händer också att offret redan från början inlett sexuell kontakt. Detta leder till att offret anses otillförlitligt – eftersom denne redan tidigare gått med på att ha sex anses denna överenskommelse fortfarande gälla.

Enligt svensk lag, FN:s kvinnokonvention och FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna ska sex ska vara ömsesidigt hela vägen igenom och man kan när som helst avbryta eller säga nej.

På internet är det fortfarande många som stöttar James och Samuel och skriver att de blivit oskyldigt dömda. Hur tror du det påverkar deras möjligheter att ta ansvar för det som hänt?

4. De kan själva välja att lyssna eller inte lyssna på det som skrivs; det påverkar dem inte.
5. Allt som skrivs på Internet riskerar att göra så James och Samuel förlorar stöd av andra, både familj och vänner, som vill hjälpa dem att gå vidare – även om de begått ett brott.
6. Det är bra att de får stöttning av andra som skriver att de blivit oskyldigt dömda – det kommer göra det lättare att gå vidare.

Det är vanligt att sexualbrottslingar har svårt att erkänna det misstag som de har gjort och förnekelse är vanligt. Återfallsrisken för personer dömda för sexualbrott är låg, men ännu lägre bland de som får hjälp och behandling efter domen (Källa: Kriminalvården).

Att kunna erkänna skuld och att man gjort något fel är ett viktigt steg i att hantera en jobbig händelse. De känslor och tankar som kommer av en sådan händelse är ofta svåra att hantera på egen hand. Inom kriminalvården finns hjälp att få för att bryta beteendemönster och hantera skuld-känslor.

Viktiga begrepp och fakta

Följande begrepp och fakta förklaras nedan. Faktan är ett bra stöd att använda i efterdiskussionen med eleverna. Det är fortfarande viktigt att elevernas egna tankar och värderingar får mycket utrymme, men också viktigt att undvika att godtyckliga antaganden förväxlas med fakta.

- Koppleri
- Människohandel och sextrafficking
- Mänskliga rättigheter och människohandel
- Prostitution
- Sexköp
- Sexköpslagen
- Våldtäkt

Koppleri

En person som utnyttjar eller tvingar någon annan att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning kan dömas för koppleri. Grovt koppleri är när en person tvingar någon att sälja sex under en lägre tid, att offren utnyttjas på ett hänsynslöst sätt eller att den tvingande personen får stor egen vinning av att tvinga sina offer till prostitution. Koppleri förekommer också inom sextrafficking/människohandel då flickor och kvinnor förs till Sverige från andra länder och tvingas till prostitution.

Människohandel och sextrafficking

Människohandel är när en eller flera gärningspersoner samarbetar för att transportera ett offer till en annan plats eller land i syfte att utnyttja offret. Sextrafficking är när offret utsätts för människohandel med syfte att utnyttjas för prostitution.

I vissa fall är offren för sextrafficking medvetna om att de kommer att utnyttjas för att sälja sex, men blir lurade när det gäller villkoren. I andra fall luras flickor och kvinnor till Sverige i förhoppning om att få ett bättre liv. När offren för sextrafficking kommer till Sverige tvingas de ofta betala tillbaka pengar för resekostnader, hyra, annonsering, mat och hygienartiklar.

Det är svårt att veta det exakta antalet offer för sextrafficking. Antalet upptäckta offer beror på hur mycket pengar polisen har att lägga på att spåra människohandel. I Sverige är de flesta som är offer för människohandel flickor och kvinnor och de kommer främst från fattiga länder i Östeuropa, Thailand och Nigeria.

Mänskliga rättigheter och människohandel

Människohandel ses som vår tids slaveri och är ett brott mot de mänskliga rättigheterna. Artikel 4 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna säger att "Ingen får hållas i slaveri eller trälldom; slaveri och slavhandel i alla dess former ska vara förbjudna". Förbud mot slaveri finns också i FN:s konvention om de medborgerliga och politiska rättigheterna (art.8) samt i Europakonventionen (art.4).

I FN:s konvention om barnets rättigheter står att varje barn har samma rättigheter och lika värde och att alla barn har rätt att skyddas mot sexuella övergrepp och mot att utnyttjas i prostitution och pornografi. Staten har ett ansvar att bekämpa handel med barn.

Svensk lagstiftning om människohandel bygger på FN:s konvention om gränsöverskridande organiserad brottslighet, det så kallade Palermoprotokollet. Enligt Palermoprotokollet ska staterna förebygga och bekämpa människohandel med full respekt för mänskliga rättigheter och med hänsyn till prostituerade kvinnors särskilda problem.

Artikel 6 i FN:s kvinnokonvention anger också att alla stater som ratificerat konventionen, däribland Sverige, skall arbeta mot handel och utnyttjande av kvinnoprostitution.

Prostitution

Prostitution innebär att en person erbjuder sexuella tjänster i utbyte mot betalning i form av pengar, tjänster eller varor. Både hetero-, bi- och homosexuella säljer sex. I Sverige är det lagligt att prostituera sig. Bland svenskfödda är det något fler män än kvinnor som säljer sex. Totalt sett är de allra flesta som utnyttjas i sexhandel kvinnor.

Sexköp

Sexköp sker när någon utför sexuella tjänster åt en person i utbyte mot ersättning i form av pengar, tjänster eller varor. Sexköp förekommer i samband med två typer av prostitution: gatuprostitution eller innemarknad.

Med gatuprostitution menas att kontakten för sexköpet sker offentligt. Det sexuella utbytet kan därefter utspela sig på olika platser som till exempel i en bil, lägenhet, utomhus eller på hotell.

Den andra typen av prostitution, innemarknaden, är mer omfattande än gatuprostitution. Kontakten tas då på platser som internet, bordeller, lägenheter, massageinstitut och barer. Det vanligaste kontaktstället för sexköp är på internet via en portal, chatt eller communities knutit till sexkontaktsidor.

I Sverige, Norge och Island är köp av sex olagligt. I Sverige är mindre än 1% av sexköparna kvinnor.

Sexköpslagen

Sexköpslagen trädde i kraft i Sverige år 1999. Den svenska sexköpslagen innebär att det är lagligt att sälja sex, men att det är olagligt att köpa sexuella tjänster i form av pengar, tjänster eller varor. Det är olagligt även om ersättningen har utlovats eller givits av någon annan än köparen.

Brott mot sexköpslagen kan ge böter eller fängelse i högst ett år. Att erbjuda ersättning för sex med någon som är under arton år räknas som köp av sexuell handling av barn och kan straffas med böter eller fängelse i högst två år. I skrivande stund (oktober 2013) har ingen dömts till fängelse för sexköp i Sverige.

Sexköp utomlands

Den svenska sexköpslagen gäller bara om sexköpet sker i Sverige. Svenskar som köper sex utomlands riskerar inte åtal i Sverige.

Att köpa sex utomlands kan ske genom direkt betalning med pengar till den som säljer sex eller i form av så kallade semesterromanser där köparen betalar shopping, middagar och utflykter i utbyte mot sällskap och sex. Enligt undersökningar görs 80% av svenskarnas sexköp utomlands.

Det är vanligt att de som köper sex ser det som att de gör en tjänst, att de ger pengar till någon som har mindre i utbyte mot sex. De tolkar det som en win-win situation när det i själva verket handlar om utnyttjande av en person i ekonomiskt och socialt underläge.

Våldtäkt

En våldtäkt är när någon tvingar en annan person till samlag eller sexuell handling som är likvärdig med samlag. En våldtäkt kan ske genom att offret blir misshandlad eller genom hot om att offret ska utsättas för brott om offret inte går med på samlag eller sexuell handling.

Det räknas också som våldtäkt om det sker då offret är medvetslös, sover, känner allvarlig rädsla, är berusad eller drogpåverkad, lider av sjukdom, kroppsskada eller psykisk störning – s.k. särskilt utsatt läge. I Sverige riskerar den som döms för våldtäkt fängelse i högst sex år. Dömda personer under 18 får kortare straff och döms istället till sluten ungdomsvård.

Att ha samlag med någon som inte fyllt 15 räknas som våldtäkt i Sverige.

Våldtäkt kan förekomma inom alla sexuella relationer. I 98% av alla anmälda fall 2012 är förövaren en man. I vart tredje fall är våldtäkten mot en person under 15 år. Offret är nästan alltid en kvinna eller flicka och vanligast är att offret känner förövaren sen tidigare. (Källa: Brottsförbyggande rådet)

Tips på fördjupningar

Påståenden om prostitution

Låt eleverna ta ställning kring följande påståenden om prostitution och låt dem argumentera för sin sak, t.ex. genom en heta stolen-övning.

- Prostitution är kvinnans äldsta yrke
- Prostitution är kvinnans fria val
- Det är skillnad på tvingande och frivillig prostitution
- Prostitution förhindrar våldtäkt
- Bordeller skyddar kvinnor från våld och mot att bli utnyttjade
- Förbud mot prostitution ökar våldet mot prostituerade
- Det ska vara lika lätt att köpa sex som att köpa mat

Sexköpslagen

(Sam 1a1, Sam 1b, Sam 2, Sve 1, Sve 2)

Dela upp klassen i grupper, för och emot den svenska sexköpslagen. Grupperna får gärna vara mindre då det skapar fler debatter. Låt eleverna söka information om sexköpslagen och formulera argument för respektive mot lagen. Informera eleverna att de kan försöka förutse motståndarnas argument och använda sig av motargument.

Arrangera en debatt där ett lag som försvarar sexköpslagen möter ett lag som motsätter sig lagen. Låt eleverna debattera fördelarna och nackdelarna med den svenska sexköpslagen. Om eleverna är indelade i flera grupper, gör varje debatt lite kortare så alla grupper får debattera.

Avsluta övningen med en gemensam diskussion om varför det finns olika åsikter om en sexköpslag.

Sexköp - lagligt eller olagligt i Europa?

(Sam 1a1, Sam 1b, Sam 2, Sam 3, Ir, Sve 1, Sve 2, Eng 5, Eng 6, Eng 7)

Lagstiftningen för sexköp, prostitution och trafficking ser olika ut i EU:s länder. Låt eleverna, enskilt eller i grupp, undersöka var sitt land. Hur ser lagstiftningen ut och vilka argument finns för deras lagstiftning? Hur resonerar länder som har förbud mot sexköp eller prostitution? Hur resonerar länder som inte har något förbud mot varken att sälja eller köpa sex? Hur arbetar landet mot sextrafficking?

Låt sedan eleverna anta rollen som ländernas justitieministrar. Uppdraget är att träffas i ministerrådet för att diskutera den ökande sextraffickingen i EU. Frågan de ska diskutera är: Hur ska EU arbeta för att minska sextraffickingen i EU:s medlemsländer?

Trafficking i världen

(Sam 1a1, Sam 1b, Sam 2, Sam 3, Soc, Sve 1, Sve 2, Eng 5, Eng 6, Eng 7)

Var kommer de som blir utsatta för trafficking ifrån? Vad är anledningen att flyttar från sitt hemland (push-factor)? Av vilka anledningar kommer de till Sverige (pull-factors)? Hur arbetar samhället för att motverka trafficking?

Sök och sammanställ information om ämnet och diskutera de bakomliggande orsakerna till trafficking och hur samhället på bästa sätt kan motverka trafficking. Finns det olika källor som ger olika perspektiv på trafficking? Hur skiljer sig dessa i så fall åt?

Låt eleverna använda materialet som en debattartikel där de beskriver problemen med trafficking och ger förslag på samhällsåtgärder för att motverka trafficking.

Varför trafficking?

(Sam 2, Sam 3, Soc, Sve 3)

Låt eleverna fundera på varför sextrafficking existerar. Låt dem muntligt eller skriftligt presentera förklaringsmodeller utifrån olika vetenskapliga teorier, så som feminism, postkolonialism och liberalism.

Vår tids slaveri

(Hi 1a1, Hi 1b, Hi 2, Hi 3)

Människohandel benämns ofta som vår tids slaveri. Låt eleverna förklara och redogöra för vad det finns för paralleller, likheter och skillnader mellan dåtidens slaveri och nutidens trafficking.

Vem ska ta ansvar?

(Sam 1a1, Sam 1b, Sam 2, Sam 3)

De flesta som utsätts för sextrafficking är flickor och kvinnor. De förs till ett nytt land där de inte känner till sina rättigheter, inte vet hur samhället fungerar eller vem de kan lita på. I många fall kan de varken tala språket i det nya landet eller engelska. Många utsätts för fysiskt våld och lider av psykiska men.

Låt eleverna att utifrån ett mänskliga rättigheter-perspektiv fundera och arbeta med följande frågor:

- Vad säger de mänskliga rättigheterna om rätten till vård?
- Hur ska offren få kontakt med vården?
- Vem ska betala för att sextraffickingens offer ska få vård?
- Vilket ansvar har landet där brottet utförts att erbjuda vård?
- Vilket ansvar ska läggas på länderna som offren härstammar ifrån?

Efterfrågans betydelse

(Sam 1a1, Sam 1b, Sam 2, Sve 1, Sve 2)

Trafficking drivs av efterfrågan. Så länge det finns personer som vill köpa sex kommer människohandel till dessa länder att fortsätta. Hur kan samhället agera för att motverka en efterfrågan på sexarbetare?

Be eleverna att skriva en insändare till en dagstidning där de argumenterar för efterfrågans betydelse och där eleverna ger konkreta förslag hur länder kan motverka att sextrafficking förekommer.

Hör upp!

(Mep 1)

Planera för en kampanj som ska öka kunskapen om trafficking och de traffickerades situation bland svenska ungdomar. Välj ut och avgränsa er till någon fråga t.ex. sextraffickerades rätt till asyl.

Planera för en kampanj och producera något eller några exempel på material som på något sätt kombinerar bild, text och/eller ljud. Det kan vara ett filmklipp, en digital bildberättelse, en affisch, radioreklam eller material till en utställning. Utveckla också idéer för hur målgruppen ska kunna nås av budskapet och hur ungdomar kan agera för att motverka sextrafficking i Sverige. Materialet redovisas inför klassen.

Är det OK att gilla sex?

(Sam 1a1, Sam 1b, Sam 2, Soc, His 1a1, His 1b, His 2, Sve 1, Sve 2)

Hur ser våra normer ut när det handlar om att gilla att ha sex? När ett våldtäktsoffer anmäler ett sexbrott kan offret få frågor om sina egna sexvanor, både från polis, kuratorer och bekanta. Varför vill vi veta om någon annans sexvanor?

Låt eleverna diskutera i helklass eller i mindre grupper:

- Är det OK att säga att du gillar sex, varför eller varför inte?
- Hur reagerar andra på att höra att någon har mycket/gillar att ha mycket sex?
- Upplever du att det finns normer om vad för typ av sex som anses vara mer OK än annat?
- Vad påverkar oss och våra normer? Vad gör att normerna ser ut som de gör?
- Hur har våra sexnormer ändrats sedan tidigt 1900-tal?

Låt eleverna diskutera i helklass om normer för sex ser olika ut för tjejer och killar. Vilka fördomar och normer förekommer om sexvanor för personer som är hetero-, bi-, och homosexuella?

Ordet hora

(His 1a1, His 1b, His 2, Hi 3, Rel 1, Rel 2)

Undersök ordet hora. Vad kommer det ifrån? Vad betydde det förr? Hur används det idag? Hur ser olika kulturer/religioner på otrohet och sexköp?

Hollywoodhoran

(Sve 1, Sve 2, Soc, Sam 1a1, Sam 1b, Sam 2)

När en prostituerad person beskrivs i filmer och media framställs denne ofta som en kaxig och lycklig person/kvinna med kurvig kropp och med ett stort sexuellt intresse.

Dela in klassen i små grupper och visa trailern på cirka 5 minuter från filmen *Pretty Woman*:

<http://www.youtube.com/watch?v=Ng2hE1WVqqo>

Låt eleverna diskutera i grupp: *Hur har föreställning om den lyckliga och kaxiga horan uppstått? På vilket sätt blir den prostituerade lycklig av att sälja sex? Varför förmedlar filmer och media denna bild av prostituerade?*

Låt eleverna se ett klipp på cirka 5 minuter från filmen *Lilja 4-ever*:

<http://www.youtube.com/watch?v=pUSyB5S51YQ>.

Låt eleverna diskutera i grupp: *Vilka skillnader finns mellan huvudrollsinnehavarna i *Pretty Woman* och i *Lilja 4-ever*? Varför har de prostituerade blivit skildrade på olika sätt? Varför tror du att kvinnorna har valt att prostituera sig? Vilken av kvinnornas verklighet tror du stämmer bäst överens med verkligheten, och varför?*

Avsluta övningen genom att låta eleverna berätta om sina diskussioner inför klassen.

Hora! Slampa!

(Sve 1, Sve 2, Soc, Sam 1a1, Sam 1b, Sam 2)

Fråga eleverna vilka nedsättande ord som är kopplade till sexualitet som de känner till (exempelvis slampa eller hora). Fråga eleverna hur man måste bete sig för att inte bli kallad för några av dessa orden. Förklara att förslagen belyser vad som anses vara *normen* i deras omgivning.

Låt dem sedan arbeta med följande frågeställningar:

- Hur är de nedsättande orden kopplade till kön? Vem blir kallad vad? Varför/varför inte?
- Vad är ordens ursprungliga betydelse?
- Finns det någon motsats till orden?
- Hur känns det att bli kallad för något nedsättande?
- Vad tänker du om en person som säger nedsättande saker till någon annan?
- Finns det situationer när det är okej att använda dessa ord?
- Hur vet man när det sägs på allvar eller när det bara är på skämt?
- Vem begränsas av dessa skällsord? Hur?
- Vem upprätthåller normen?
- Går det att förändra normen?

Vad säger religioner om kvinnors och mäns sexualitet?

(Rel 1, Rel 2)

Undersök hur olika religiösa texter och nutida inriktningar framställer kvinnor och mäns sexualitet. Diskutera religioners historiska och nutida inverkan på individens och samhällets syn på sexualitet, renhet och heder.

Källförteckning

Detta är de huvudsakliga informationskällor som har använts i Fair Sex: Nätverket. Källorna består av 2013 och tidigare års statistik och information, vilket innebär att siffrorna kan skilja sig om nyare siffror använts i jämförelse.

Trafficking i Sverige

Människohandel för sexuella och andra ändamål, 2012. RPS rapport

Vinster sextrafficking

Global Report on Trafficking in Persons, 2012. Förenta Nationernas organ för bekämpande av droger och brottsligheter, (UNDOC)

The Globalization of Crime – A Transnational Threat Assessment, 2010. Förenta Nationernas organ för bekämpande av droger och brottsligheter (UNDOC)

Antal offer för sextrafficking

Global Estimate of Forced Labour, 2012. International Labour organisation (ILO)

Global Report on Trafficking in Persons, 2012. Förenta Nationernas organ för bekämpande av droger och brottsligheter, (UNDOC)

Trafficking in human beings, 2013, Eurostat

Sexköp utomlands

Människohandel för sexuella och andra ändamål, 2012. RPS rapport

Sexköpare i Sverige

Sexhandeln sociala geografi, KAST (Köpare av sexuella tjänster) Malmö

Handlar det om val? Sexhandeln via community, chatt och portal. (ISBN 978-91-633-7275-5). Malmö Stad Sociala Resursförvaltningen

Sexualbrott

Brottsbalken kap 6. Sexualbrott

Brottsutvecklingen i Sverige 2008-2011, Sexualbrott, Bråttförebyggande Rådet

Brottsrummet, sida av BRÅ med information om brott riktad till elever och lärare

Kränkningar på internet

Brottsbalken kap 5. Ärekränkning

Friends nätrapport 2013

Se mig, 2007, rapport från Ungdomsstyrelsen

Vilka står bakom Fair Sex: Nätverket?

Fair Sex: Nätverket är framtaget av RealStars och producerat av Pedagogiskt Centrum, GR Utbildning. Projektet är finansierat av Allmänna Arvsfonden.

RealStars

Projektledare: Malin Roux Johansson

Processledare: Stefan Andersson, Isabel Nylund

Pedagogiskt Centrum

Projektledare: Carolina Dahlberg

Speldesign: Carolina Dahlberg, Anna-Karin Linder, Fredrik Åkerlind

Text och innehåll: Sofia Reimer, Åsa Nilsson, Anna-Karin Linder, Carolina Dahlberg

Handledning: Sofia Reimer, Linéa Svensson, Carolina Dahlberg, Åsa Nilsson

Grafisk form och design: Jonas Hörberg, Carolina Dahlberg

Programmering: Jonas Hörberg

Musik: All musik är skiven av Kevin MacLeod - incompetch.com

Skådespelare

Varför trafficking? Frida Selven, Alexander Hallberg, Josefin Westborg, Oscar Svensson, Daniel Malmqvist, Morgan Jarl, Helena Sällström

Bara på skoj? Kajsa Seinegård, Peter Edgar, Morgan Jarl, Per Wetterstrand, Inger Liljas, Karin Olstrope, Rasmus Jonsson

Tack till

Sandra Eliasson, KAST malmö

Kajsa Wahlberg, Polisavdelningen (POA) Enheten för Grova brott

Burgårdens Gymnasium, Göteborg

Mikael Elias teoretiska Gymnasium, Göteborg

Fair Sex: Nätverkets referensgrupp:

Matilda Bjurström, Matilda Reiderstedt, Emmy Persson, Linus Hansson-Högberg, Bujar Qiraxhiu, Magnus Almhed, Nickuy Vandervecht, Stefan Molnar, Tommy Pherson, Anna Pettersson, Martin Lundqvist, Torbjörn Johansson, Wafaa Folkesson, Sandra Eliasson, Malin Lindroth

Om RealStars

RealStars arbetar för ett Europa fritt från trafficking och baserar sitt arbete på mänskliga rättigheter och ledstjärnan *Fair Sex* - sex på lika villkor med ömsesidighet och respekt. RealStars arbetar inom Sverige och EU genom kampanjer och kunskapsspridning för att påskynda ett förebyggande arbete för att utrota trafficking. Målet är en skärpt lagstiftning liknande den svenska sexköpslagen som är ett effektivt verktyg för att motverka efterfrågan.

Läs mer om RealStars på www.realstars.eu.

Om Pedagogiskt Centrum

I över 10 år har Pedagogiskt Centrum arbetat med upplevelser och spel som ett sätt att behandla verkliga problem i en simulerad miljö. Genom upplevelsebaserat lärande ges elever möjlighet till en djupare förståelse för världen och sig själva, som ett komplement till övrig undervisning.

Pedagogiskt Centrum är en del av Göteborgsregionens kommunalförbund, en samarbetsorganisation med 13 medlemskommuner i Västsverige.

Läs mer om Pedagogiskt Centrum på www.pedagogisktcentrum.se

**PEDAGOGISKT
CENTRUM**
GR Utbildning

Bilaga: Instruktion till eleverna

Du hittar spelet på

www.realstars.eu/fairsex-natverket

Spelet har två delar, där den första heter "Varför trafficking?" och den andra heter "Bara på skoj?". I början av varje del är nästan alla kapitel låsta, men för varje kapitel du spelar igenom, låses flera upp.

När du har spelat igenom spelet, svara kort på dessa frågor. Syftet med att svara på frågorna direkt efter spelet, är att göra det lättare att minnas vad du tänkte direkt efter spelet, när ni ska diskutera spelet på lektionen.

1. *Vad tycker du om spelet som helhet?*
2. *Vad känner du inför Crinas berättelse? Sympatiserar du med henne? Varför? Varför inte?*
3. *Vad känner du inför Mikaelas berättelse? Sympatiserar du med henne? Varför? Varför inte?*
4. *Vad tycker du är de största likheterna mellan de två delarna i spelet?*
5. *Vad tycker du är de största skillnaderna mellan de två delarna i spelet?*

Problemm som kan uppstå när man spelar Nätverket, och hur man löser dem:

Det går inte att börja om!

Spelet har överst till höger en knapp där det står avsluta. Om man trycker på den rensas all information om hur långt man kommit i spelet. Om du vill börja om från början, tryck "Avsluta".

Spelet fastnar eller hänger sig! Tryck på refresh-knappen så laddar sidan om.

Ibland, men inte alltid, går det att backa till tidigare bilder. Hur gör jag om jag vill gå tillbaka men det inte fungerar? När du kommer fram till reflektionsfrågan efter varje kapitel går det inte att backa längre, men du kan spela om kapitel i spelet.